

KAZAKİSTAN'DAKİ OCAK 2021 MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ: MUHALEFETİ OLMAYAN BİR SİYASİ ALAN

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

Kazak halkı 10 Ocakta Kazak parlamentosunun avam kamarası olan *Majilis* teki milletvekillerinin oylaması için sandıklara gitmişlerdir.* Oylamalarda beş parti yarışmıştır. Bu partiler arasında eski Cumhurbaşkanı ile uzun dönem ve ömür boyu *elbasy*, diğer bir deyişle Kazakistan ulusal lideri Nursultan Nazarbayev'in Nur-Otan partisi oyların %71i ile birinciliği almıştır. Diğer iki parti Aq Zhol ile Halk Partisi oyların sırasıyla %11 ile %9unu almıştır, böylece *Majilis* te temsil edilme hakkını elde etmişlerdir.

Kazakistandaki Ocak 2021 seçimleri Nazarbayev'in aralıksız otuz yıla yakın elinde tutmuş olduğu cumhurbaşkanlığından çekildikten sonra düzenlenen ilk milletvekili seçimi olması sebebiyle, önceki seçimlerden farklı olarak kabul edilebilir. Nazarbayev bu en üst mevkiiyi 19 Mart 2019 tarihinde Kassym-Jomart Tokayev'e teslim etmiştir, bununla birlikte kuvvetli Güvenlik Konseyinin, Kazakistan Halkı Meclisinin ve kendi Nur-Otan partisinin başı olmaya devam etmiştir.

Bir hatırlatmada bulunalım, beklenilmeyen cumhurbaşkanlık devrini takiben, Haziran 2019da erken başkanlık seçimleri düzenlenmiştir ve yeni atanan cumhurbaşkanı Tokayev bu sefer oyların %71i ile başkan seçilmiştir.

Cumhurbaşkanlığın devredilmesinin ve bunu izleyen cumhurbaşkanlığı seçimlerinin Kazakistandaki siyaset alanını harekete geçiren bir etkisi olmuştur. Kazakistandaki muhalefet hareketleri, muhtemelen siyasi değişim ve liberalleşmenin meydana gelmesi konusunda umutlu bir şekilde, 2019 başkanlık seçimleri sırasında faaliyetlerini hevesli bir şekilde artırmışlardır. Ancak bu adım oyların sayımı sırasında hüsrana ve binlerce tutuklama ile sonuçlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonrasında, Tokayev bazı reformlar ilan etmiştir. Söz konusu reformlar arasında siyasi parti yasasına partilerin oluşumunu ve tescilini kolaylaştıracak bir revizyon ilan etmiştir. Ayrıca toplanma ve gösteri yapma hakkını artıracak yeni düzenlemeler duyurmuştur. İlan edilen önemli reformlardan biri ¹partilerin oylama listelerinde kadın ve

Bazı haber siteleri ile Forbes dergisine göre, Ocak 2021 seçimlerinde kayıtlı siyasi partiler olarak yer almak adına bazı başvurular yapılmıştır. Fakat bu başvurular reddedilmiştir. Benzer şekilde, sokak gösterilerine konulan kısıtlamalar itirazlarını ve taleplerini sokaklarda ifade etmekte ısrar eden bazı kişilerin tutuklanması ile sonuçlanmıştır. Nihayetinde yalnızca beş parti seçim yarışına katılmıştır. Bu sayıyı 2012de yedi ve 2016da altı olan rakamlarla kıyaslamak siyasi liberalleşme görüşmelerine rağmen yasal siyasi alanın kesinlikle daraldığını göstermektedir.

Tartışılır bir şekilde daha da önemli ve karışık olan bir başka mesele vardır. Seçimlerde yer alan beş partiden biri iktidardaki Nur-Otandır. Diğer dört parti retorikleri muhalif bile olmayan hükümet yanlısı partilerdir. Bir başka deyişle, Ocak 2021 Kazak seçimleri muhalefetin yer almadığı bir seçim olmuştur.

Dikkat çeken bir başka gelişme seçim gözetmenlerine uygulanan kısıtlamalardır. 4 Aralıkta Kazak yetkililer sözleşmeleri seçim gözetleme yetkisinden bahsetmeyen söz konusu STKların gözetmen olarak kaydolamayacaklarını duyurmuştur. Dolayısıyla, birçok STK seçim gözetmeni yetkisiz kılınmıştır. Ayrıca gözetmenlere oy kullanma noktalarında canlı yayın yapma, görüntüleri kaydetme veya resim çekmelerini yasaklayan belirli kısıtlamalar uygulanmıştır. Bu anlaşılır bir şekilde protestoların başlamasına önayak olmuştur. Gözlemcilere gelince, 308 yabancı gözetmen arasından 227sinin Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi ülkelerden gelmiş olduğunu vurgulamak gerekli olabilir.

Seçim günü bazı gözetmenlerin oy kullanma noktalarına girişlerinin engellendiği rapor edilmiştir. Ayrıca bazı gözetmenlerin tutuklandığına dair raporlar hazırlanmıştır. Dahası raporlar seçim gününde muhalefet gruplarının Kazak halkını seçimleri boykot etmeye çağıran gösterilerinin gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu gösteriler tutuklamalar ile sonuçlanmıştır.

Girişte belirtildiği üzere, oy sandıkları açıldıktan sonra iktidardaki Nur-Otan oyların %71i ile seçimlerin galibi ilan edilmiştir. Bu kapsamda, Ocak 2021 milletvekili seçimleri Nur-Otanın 1999da kurulmasından bu yana kazanmakta olduğu seçim galibiyetlerinin devamını işaretlemiştir. Her şeye rağmen, bu kimse için sürpriz olmamıştır.

Sonuç olarak, Kazakistandaki en son milletvekili seçimleri Nazarbayeve sadık bir başkan ile Nazarbayevin öncülüğündeki bir iktidar partisinin varlığı durumunda Kazak iç politikadaki istikrarı ortaya çıkarmıştır. Kazakistan görünürde siyasi bir alternatifi olmayan Nazarbayev-bölgesi olmaya devam etmektedir.

**Bu yazının İngilizce orijinali 14.01.2021de January 2021 Legislative Elections in Kazakhstan: A Political Space without Opposition başlığıyla AVİM tarafından yayımlanmıştır. İngilizce metnin Türkçe çevirisi Ahmet Can Öktem tarafından yapılmıştır.*

****Fotoğraf: The Astana Times**

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2024. "KAZAKİSTAN'DAKİ OCAK 2021 MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ: MUHALEFETİ OLMAYAN BİR SİYASİ ALAN." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 6. Ocak 29. Erişim Temmuz 17, 2024. <https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/KAZAKISTAN-DAKI-OCAK-2021-MILLETVEKILI-SECIMLERI-MUHALEFETI-OLMAYAN-BIR-SIYASI-ALAN>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2024 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır